

MINISTERSTWO EDUKACJI
NARODOWEJ

Dorota Frąk

Charakteryzowanie historii rzemiosła i sztuki fryzjerskiej 514[01].Z2.02

Poradnik dla ucznia

Wydawca
Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy
Radom 2007

Recenzenci:

mgr Ewa Kurlej-Bielak

mgr Anna Uss-wojciechowska

Opracowanie redakcyjne:

mgr Małgorzata Sołtysiak

Konsultacja:

mgr Marek Rudziński

mgr Małgorzata Sołtysiak

Poradnik stanowi obudowę dydaktyczną programu jednostki modułowej 514[01].Z2.02 „Charakteryzowanie historii rzemiosła i sztuki fryzjerskiej”, zawartego w modułowym programie nauczania dla zawodu fryzjer.

Wydawca

Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy, Radom 2007

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie	3
2. Wymagania wstępne	5
3. Cele kształcenia	6
4. Materiał nauczania	7
4.1. Historia fryzur, makijażu i ubioru	7
4.1.1. Materiał nauczania	7
4.1.2. Pytania sprawdzające	16
4.1.3. Ćwiczenia	16
4.1.4. Sprawdzian postępów	18
4.2. Rozwój rzemiosła fryzjerskiego	19
4.2.1. Materiał nauczania	19
4.2.2. Pytania sprawdzające	21
4.2.3. Ćwiczenia	21
4.2.4. Sprawdzian postępów	22
4.3. Organizacje fryzjerskie i ich działalność	23
4.3.1. Materiał nauczania	23
4.3.2. Pytania sprawdzające	24
4.3.3. Ćwiczenia	25
4.3.4. Sprawdzian postępów	25
4.4. Najważniejsze postaci w historii fryzjerstwa	26
4.4.1. Materiał nauczania	26
4.4.2. Pytania sprawdzające	26
4.4.3. Ćwiczenia	27
4.4.4. Sprawdzian postępów	27
5. Sprawdzian osiągnięć	28
6. Literatura	33

1. WPROWADZENIE

Poradnik będzie Ci pomocny w przyswajaniu wiedzy z zakresu rozwoju rzemiosła i sztuki fryzjerskiej. Poradnik zawiera:

Wymagania wstępne, czyli wykaz niezbędnych umiejętności i wiedzy, które powinieneś mieć opanowane, aby przystąpić do realizacji tej jednostki modułowej.

Cele kształcenia tej jednostki modułowej.

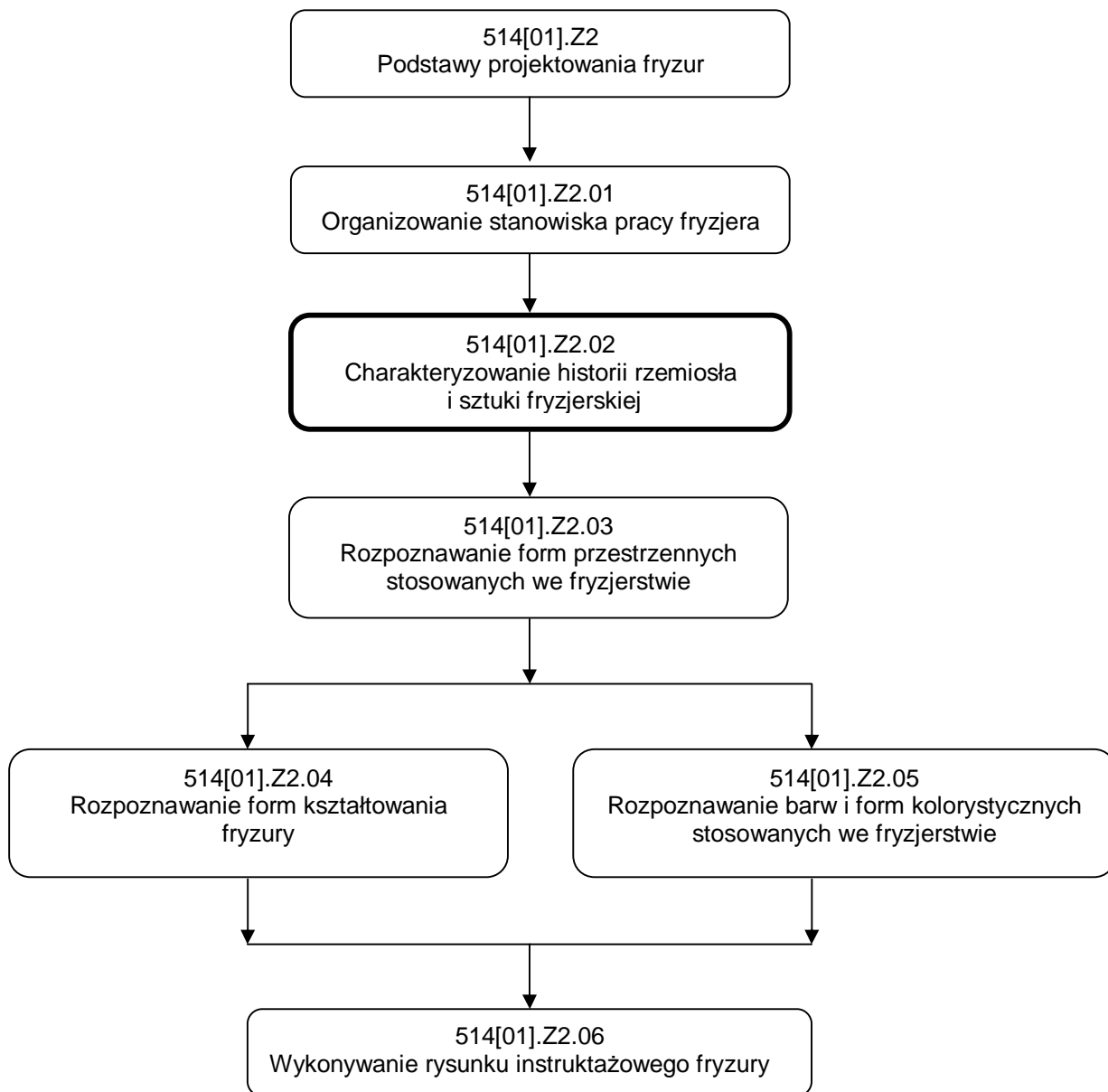
Materiał nauczania umożliwiający samodzielne przygotowanie się do wykonania ćwiczeń i zaliczenia sprawdzianów. Wykorzystaj do poszerzenia wiedzy wskazaną literaturę oraz inne źródła informacji. Obejmuje on również ćwiczenia, które zawierają:

- wykaz materiałów, narzędzi i sprzętu potrzebnych do realizacji ćwiczenia,
- pytania sprawdzające wiedzę potrzebną do wykonania ćwiczenia,
- sprawdzian teoretyczny.

Przykłady ćwiczeń oraz zestawy pytań sprawdzających Twoje opanowanie wiedzy i umiejętności z zakresu całej jednostki. Prawidłowe wykonanie ćwiczeń jest dowodem osiągnięcia umiejętności praktycznych określonych w tej jednostce modułowej. Wykonując sprawdziany postępów powinieneś odpowiadać na pytanie tak lub nie, co oznacza, że opanowałeś materiał albo nie.

Jeżeli masz trudności ze zrozumieniem tematu lub ćwiczenia, to poproś nauczyciela lub instruktora o wyjaśnienie i ewentualne sprawdzenie, czy dobrze wykonujesz daną czynność. Po zrealizowaniu materiału spróbuj zaliczyć sprawdzian osiągnięć z zakresu tematyki jednostki modułowej.

Jednostka modułowa: „Charakteryzowanie rozwoju rzemiosła i sztuki fryzjerskiej”, której treści teraz poznasz jest jednym z modułów koniecznych do zapoznania się z planowaniem i wykonywaniem zabiegów z zakresu fryzjerstwa.

Schemat układu jednostki modułowej

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

Przystępując do realizacji programu jednostki modułowej powinieneś umieć:

- korzystać z różnych źródeł informacji,
- analizować tekst ze zrozumieniem,
- interpretować malarstwo portretowe,
- określać proporcje sylwetek damskich i męskich,
- szkicować fryzury damskie i męskie,
- dobierać narzędzia i przybory do rysowania.

3. CELE KSZTAŁCENIA

W wyniku realizacji programu jednostki modułowej powinieneś umieć:

- określić czynniki wpływające na rozwój fryzjerstwa,
- scharakteryzować i wskazać obszary działania organizacji fryzjerskich działających w Polsce,
- wyjaśnić powstanie i rozwój rzemiosła fryzjerskiego,
- określić zadania współczesnych cechów fryzjerskich,
- przedstawić historię rozwoju sztuki fryzjerskiej,
- scharakteryzować popularne style fryzur minionych epok,
- scharakteryzować popularne formy zarostu w różnych epokach historycznych,
- wyjaśnić współczesne style fryzur,
- zaprezentować postacie mistrzów, którzy przyczynili się do rozwoju sztuki fryzjerskiej.

4. MATERIAŁ NAUCZANIA

4.1. Historia fryzur, makijażu i ubioru

4.1.1. Materiał nauczania

Od najdawniejszych czasów człowiek dbał o swój wygląd zewnętrzny. Często to on świadczył o zajmowanym miejscu w społeczeństwie. Na przestrzeni wieków zmieniały się kanony piękna. Przeobrażeniom ulegała sylwetka kobieca i męska. Omawiając historię fryzur nie można pominąć historii ubioru i makijażu stanowiących nierozzerwalną całość. Informacje dotyczące wyglądu człowieka w poszczególnych okresach historycznych możemy zaczerpnąć z wykopalisk archeologicznych, płaskorzeźb, rzeźb, obrazów, przekazów pisanych oraz innych dostępnych nam źródeł.

W dziejach sztuki fryzjerskiej i mody możemy rozróżnić okresy:

- starożytność (od czasów najdawniejszych do 500 r. n. e.),
- średniowiecze,
- renesans,
- barok,
- rokoko,
- dyktoriat,
- empire,
- biedermeier,
- II poł. XIX wieku,
- secesja,
- XX wiek.

Starożytność

W czasach prehistorycznych człowiek pierwotny musiał dokonywać prostych zabiegów fryzjerskich na włosach, które przeszkadzały mu w codziennych zajęciach. Przycinał je kamiennymi narzędziami, opalał ogniem lub wykonywał prymitywne pletnie. Włosy i ciało pokrywał naturalnymi farbami otrzymanymi z roślin lub minerałów.

Egipt

Kobiety i mężczyźni w starożytnym Egipcie, dużą wagę przywiązywali do wyglądu zewnętrznego. Higiena i nawyki czystości odgrywały ważną rolę w ich życiu. Kobiety nosiły krótkie włosy lub całkowicie goliły głowy i zakładały peruki (w kształcie pazia), wykonane z włosów ludzkich wełny owczej, włosia końskiego bądź włókien roślinnych. Najpopularniejszym kolorem peruk był czarno-granatowy, ale farbowano je również na kolor niebieski, zielony, czerwony, blond i złoty. Bogatsi Egipcjanie mieli własnych fryzjerów, którzy dbali o peruki. Egipcjanie nie nosili zarostu. Golenie wykonywane było małym sierpowym narzędziem (pierwowzór brzytwy). Również zarost na ciele nie był tolerowany wśród wyższych warstw społecznych. Golenie było jedną z codziennych czynności upiększających. W dużych ilościach używali kosmetyków: pasty wodno-sodowej do mycia ciała, szminek, kredek do malowania oczu, kremów, pachnidła (makijaż oczu miał zapobiegać ich chorobom, dlatego stosowany był u kobiet, mężczyzn i dzieci). Ubiory egipskie wykonane były z lnu. Kobiety nosiły lekkie, proste suknie na ramiączkach, ukazujące sylwetkę. Mężczyźni nosili drapowane okalające biodra przepaski różnej długości. Uzupełnieniem ubioru obu płci były kołnierze-naszyjniki oraz biżuteria z umieszczonymi symbolami bóstw.

Ze względu na zwiewność ubioru jak i klimat preferowano sylwetkę delikatną u kobiet, u mężczyzn z rozwiniętą muskulaturą.

Grecja

W starożytnej Grecji panował kult ciała związany z wierzeniami. Proporcjonalnie zbudowani ludzie, bez zewnętrznych defektów, młodzi i wysportowani, uważani byli za wybrańców bogów. W Grecji powstał kanon sylwetki człowieka stosowany powszechnie w sztuce klasycznej. Fryzura traktowana była jak rzeźba tworząca całość z drapowanymi szatami, zadbaną i wysportowaną sylwetką oraz jako podkreślenie statutu wolnych obywateli. Układanie włosów we wszystkich okresach rozwoju kultury greckiej traktowane było jak ceremonia. Zamożne kobiety posiadały wykwalifikowanych niewolników posługujących się wyspecjalizowanymi narzędziami (teltiks- metalowa spirala do układania i podtrzymywania włosów, kalamis- przyrząd do ondulacji na gorąco) do wykonywania fryzur. Stosowano zabiegi strzyżenia, ondulowania, farbowania włosów (najbardziej pożądanym kolorem włosów był blond), środki kosmetyczne i peruki (przejęte ze wschodu), liczne diademy, wieńce, przepaski i wstęgi do podtrzymywania konstrukcji wydłużonej fryzury. Grecy nosili półdługie, misternie ułożone włosy. Dojrzały mężczyźni nosili starannie wypielęgnowane brody i wąsy.

Rzym

W Rzymie panowało zamiłowanie do sprawności i pielęgnacji ciała przejęte od Greków. Ubiory były drapowane w podobny sposób. Najbardziej znany jest strój rzymskiego obywatela- toga. Był to pas tkaniny długości około sześciu metrów. Obowiązywały ścisłe reguły dotyczące jego koloru, ułożenia i ilości fałd. Damskim odpowiednikiem togi było pallium. W zamożnych domach wydzielano pomieszczenia kąpielowe, a łaźnie miejskie były miejscem spotkań, dyskusji i zawierania interesów. Nastąpił wyraźny podział na fryzury męskie i damskie. Do wykonywania zabiegów fryzjerskich i kosmetycznych przyuczani byli niewolnicy:

- kypassis, ornatrix - zajmowały się fryzurami damskimi,
- tonsorowie - przygotowywali fryzury męskie,
- kosmetowanie- pomagali przy kąpielach i masażach.

Okres panowania cesarzy i republiki charakteryzuje się prostotą i skromnością. Mężczyźni nosili krótkie włosy i golili zarost. We fryzurach kobiecych z okresu początku cesarstwa

przejawia się przepych i przesada. Uczesania były bardzo skomplikowane i ozdobne, uzupełniane obcymi splotami włosów (niekiedy w kolorze własnych). Często stosowano peruki. Modną stała się fryzura a la Tytus wykonana z drobnych loczków tworzących nad czołem zwarty walek, z reszty włosów splecionych w drobne loczki tworzone wysoko nad karkiem kok. W II w.n.e. wysokość fryzur damskich przybiera największe rozmiary. Drobne loczki tworzące przód fryzury i wymagające specjalnego podparcia dochodzą do wysokości twarzy.

Średniowiecze

Wczesne średniowiecze (romanizm) charakteryzuje się silnymi wpływami Kościoła na modę. Zainteresowanie higieną, zwłaszcza w późniejszym okresie zeszło na daleki plan. Kobiety o delikatnych kształtach, musiały zasłaniać włosy chustami lub czepcami (pokazywanie ich uważane było za grzeszne), tylko młode dziewczęta mogły nosić włosy rozpuszczone lub zaplecione w warkocze. Wśród mężczyzn popularne były fryzury na pazia, lub dłuższe włosy ułożone w fale bądź loki. W okresie gotyku nastąpiły duże zmiany dzięki wprowadzeniu nowych technologii w budownictwie (sklepienia żebrowe pozwalają na budowanie strzelistych, monumentalnych kościołów- katedr, zamków, kamienic) rozwinęły się miasta, handel, powstawały uniwersytety. Dużą rolę społeczną odgrywało rycerstwo, dwory panujących i ich suwerenów. Wpłynęło to na zmianę wizerunku człowieka. Idealna kobieta posiadała smukłą sylwetkę, delikatne rysy twarzy i jasną cerę. Dla podkreślenia tych cech fryzury były gładkie, rozdzielone przedziałką, z długimi warkoczami ozdobionymi taśmą. Na głowę nakładano niski, metalowy diadem. Dopełnieniem był lekki, nakładany na wierzch welon, spływający na ramiona. Kobięce nakrycia głowy ulegały zmianom, noszono czepce, siatki, kaptury, chusty (w Polsce nakryciem głowy kobiety zamężnej była biała chusta, stąd określenie- białogłowa). W XIV w. Weszła moda na usuwanie włosów nad czołem oraz brwi (dawało to efekt zachwiania proporcji twarzy, wysokie czoło uchodziło za oznakę szlachetności). Spływające wzdłuż ciała warkocze zaczęto skręcać wokół policzków, ujmować w ozdobne siatki. Powstawały skręty podobne do baranich rogów. W początkach XV w. popularność zyskały ogromne czepce z bocznymi poduszkami. Ich konstrukcja wymagała wykorzystania metalowych stelaży. W miarę upływu czasu czepce uległy zwężeniu i wydłużeniu bocznych poduszek w kształt litery V (czepce siodłowe), całość uzupełniał spływający na ramiona welon. Wśród mężczyzn nadal w zależności od wieku popularne były dłuższe lub krótsze włosy ułożone w fale bądź loki. Zmianom ulegały nakrycia głowy od małych filcowych czapek, kapturów do fantastycznych nakryć wykonanych z filcu, będących połączeniem czapki i kapelusza z fantastycznie opadającymi na plecy, wyciętymi w zęby fałdami.

Renesans

Wyprawy krzyżowe, rozwój nauki i handlu, zapoczątkowanie wielkich odkryć geograficznych oraz zachwyty nad odkrywaną na nowo kulturą antyczną spowodowały rewizję dotychczasowych pojęć i poglądów na otaczający świat. Renesans zapoczątkowany we Włoszech, w XV w. charakteryzował się zwrotem ku naturze wynikającym z postrzegania jej piękna oraz fascynacją antykiem. Odrzucono gotyckie czepce i rusztowania, odkryto włosy. Swoje dzieła tworzyli tacy artyści jak Michał Anioł, Rafael, Leonardo da Vinci, Tycjan. Ponownie rozpoczęły działać zakazane w okresie późnego średniowiecza łaźnie obsługiwane przez kąpielowych. Obok cyrulików zaczęli pracować fryzjerzy i perukarze. Ubrania były kolorowe, bogato zdobione, wykonywane z cennych tkanin. Modne były podbite kolorowo pęknięcia i bufki, dekolty ukazywały ozdobne koszule. Subtelna i szczupła sylwetka przestała budzić zachwyty. W modę weszła majestatyczna sylwetka o ciężkich proporcjach. Najbardziej pożądanym kolorem włosów, szczególnie we Włoszech był blond (tzw. wenecki blond uzyskiwany dzięki rozjaśnianiu włosów morską wodą i promieniami słońca, oraz odcienie czerwieni uwiecznione na portretach Tycjana). Fryzury kobiece były różnorodne. Proste, kręcone i falowane włosy noszono upięte w złote, bogato zdobione siatki. Uczesanie okalające twarz dwoma wałeczkami z włosów uformowane w kształcie serca powstało we Francji. Sztywność ubiorów hiszpańskich wymusiła uczesanie głowy zwieńczone warkoczem lub ozdobnym diademem. Nadal noszono nakrycia głowy w formie różnorodnych chust, welonów, kapturków, czepców siatkowych z ażurowymi workami, beretów. W Niemczech popularne były czepce poduszkowe wykonywane z bogatych tkanin. Renesansowy mężczyzna budził podziw mocną budową ciała i rozwiniętą muskulaturą. Pomocą w uzyskaniu odpowiedniej sylwetki były mocno watowane ubiory. W zależności od zajmowanego stanowiska i wykonywanej profesji zapuszczali zarost i zakładali odpowiednie nakrycia głowy. Popularne były płaskie, niskie czapki z rozciętym brzegiem, berety ozdobione piórami oraz berety noszone na ozdobnych „rozcinanych czepcach”. „Kolba” była odpowiednią fryzurą dla mężczyzn.

Barok

Począwszy od Włoch rozprzestrzenił się po całej Europie. Cechował się zawilocią kompozycji oraz bogactwem zdobień. Ciężka, zwalista sylwetka charakteryzowała bogatszą część społeczeństwa. Największe uznanie zdobył barok francuski podkreślający potęgę i władzę absolutną Ludwika XIII i Ludwika XIV. Ubiory i fryzury tego okresu dyktowane przez francuski dwór (w niektórych krajach znane pod nazwą alamoda), stały się o obowiązującym kanonem elegancji na dworach królewskich i arystokratycznych całej Europy. Zarysowały się widoczne różnice między ludnością protestancką, wierną dawnym fasonom, preferującą kolory stonowane ale odrzucający zdobienia, a katolikami. Ludność katolicka preferowała bogate i kolorowe stroje. Mężczyźni nosili koszule z koronkowymi kołnierzami i mankietami, kaftany z szerokimi rękawami i baskinkami, spodnie do kolan, pończochy, buty z szerokimi cholewami. Uzupełnieniem był kapelusz ozdobiony wstążkami i piórami. Damskie suknie były szerokie z dużymi dekolantami i bufiastymi rękawami, spódnice otwarte z przodu po bokach uniesione do góry i udrapowane nad siedzeniem. W późniejszym okresie zaczęto stosować do dekoracji ubiorów w dużych ilościach wstążki, koronki i pióra.

Pielęgnacja ciała w okresie baroku ograniczała się do minimum. Zamiast kąpieli przemywano twarz, dekolt i ręce pachnącymi wodami lub alkoholami. Powszechne były choroby skórne, wszawica pchły i kołtun. Używano dużej ilości kosmetyków (pudry, pomady, szminki), perfumiarze komponowali nowe zapachy.

Na początku stulecia dążono do odrzucenia sztywnej mody hiszpańskiej. Mężczyźni nosili długie, kręcone, naturalne włosy, spiczasto ostrzyżoną brodę oraz wąsy. Całość dopełniał kapelusz o szerokim rondzie ze strusimi piórami. Nowością stały się peruki układane w loki. Czasami jedno dłuższe pasmo przrzucano do przodu i ozdabiano na końcu kokardą. Z czasem fryzury męskie powiększyły się jeszcze bardziej. Ciężkie loki wielkich peruk opadały na ramiona. Zmniejszyły się brody i wąsy które podkręcano do góry lub golono tak, że pozostawał tylko zarys w postaci cienkich kreseczek. Kobiety nosiły niskie fryzury

z miękko opadającymi lokami wokół policzków, krótką grzywką oraz resztą włosów zaczesaną do tyłu i upiętych w płaski kok. Tło dla owalu twarzy stanowił koronkowy kołnierz oparty na lekkim stelażu. W latach 70 fryzura uległa podwyższeniu. Nad czołem piętrzą się drobne loczki, tył głowy okrywa czepeczek. W późniejszym okresie bardzo modny stał się „fontanges”(kornet). Koronki ustawione z przodu nad sobą w trzech pionowych rzędach oparte są na stelażu. Spod czepka widoczna była tylko część włosów przy twarzy, układano w loki.

Rokoko

Mężczyźni zakładali duże peruki (tzw. „allonge”) rozdzielone na trzy części. Młodzi wojskowi układali wokół twarzy staranne loki, resztę włosów zaczesywali gładko, przewiązywali je kokardami. Powszechne było pudrowanie peruki na biało. Dopełnieniem fryzury był trójgraniasty kapelusz. Moda wojskowa została chętnie przyjęta wśród arystokracji. Do utrwalania fryzur służyła (lepka, wonna, substancja przypominająca masło) pomada. Biała peruka wykluczała jakikolwiek zarost. Pod koniec rokoko zaczęto powracać do naturalnych włosów bez pudru i pomady. (Trójgraniasty kapelusz został zastąpiony przez sztywny, filcowy, najczęściej czarny.)

Moda kobieca zmienia się trzykrotnie: w okresie regencji włosy upinano do góry i pudrowano na biało. Do ozdoby wpinano wstążki, perły, szpilki. Na głowy nakładano delikatne czepeczki z batystu lub gazy, higiena była coraz mocniej zaniedbywana. Jej brak doprowadzał do chorób skóry, wszawicy, pcheł, we włosach tworzyły się kołtuny. Weszła moda na „muszki” kryjące niedoskonałości skóry, pomagające przy flirtowaniu.

W drugiej połowie lat 70. nadeszła moda na fryzury dwukrotnie wyższe od głowy. Miały one wydłużyć okrągłą buzię i wysubtelnić owal twarzy. Włosy zaczesywano na stelaż. Fryzury rozszerzające się u góry stanowiły znakomitą podstawę do bogatej dekoracji. Największe formy fryzury przybrały o okresie Ludwika XVI. Maria Antonina i jej fryzjer Leonard wykreowali „modę faktów”- fryzury budowane z symboli codziennych. Na wysokich uczesaniach znajdowały miejsce owoce, warzywa, świeże kwiaty we flakonikach, małe figurki amorów i nimf. Fryzury chronił przed wiatrem ogromny, składany kaptur, mocowany na lekkim stelażu. Po zakazie stosowania wysokich fryzur przez króla, kobiety zaczęły stosować strusie pióra. W ostatnim okresie uczesania stają się bardziej naturalne. Z mody angielskiej pochodziły duże kapelusze z jasnej słomy. Przez cały okres rokoko podkreślano smukłość sylwetki. Pomagał w tym gorset stosowany również przez mężczyzn. Kres rokoko położyła rewolucja francuska w 1789 roku.

Dyrektoriat

To krótka faza rozwoju francuskiej sztuki, tuż po wybuchu rewolucji francuskiej, ściśle nawiązująca do antyku, dostosowana do zwyczajów warstw niższych. Powrócono do zasad higieny. Modne stały się suknie z krótkimi rękawami i dużymi dekolami. Linia talii przesunęła się pod biust. Wśród mężczyzn zapanowała moda na mundury. Kobiety obcinały

włosy do linii karku, następnie przykrywały krótkie włosy sztucznym warkoczem, opaską lub splotem do której dopinały grzebienie w kształcie diademów. Nawiązaniem do niższych warstw we fryzurze były małe czepeczki, chusty lub zawoje. Chętnie noszono kapelusze o wysokiej główce i opuszczonych brzegach. Mężczyźni nosili włosy średniej długości, opadające na kark. Kapelusze zdobiły trójkolorowe rozety ze wstążki w narodowych barwach. W późniejszym okresie weszły w modę włosy zaczesane do przodu, nachodzące na policzki falującymi kosmykami. Uzupełnieniem były baczki lub bokobrody.

Empire

To styl obowiązujący za panowania cesarza Napoleona. Codzienna pielęgnacja ciała była rzeczą oczywistą. Stosowano kąpiele z mleka, maseczki z cielęciny lub ogórka. Obficie używano perfum, pudrów i szminek. Włosy myto żółtkami z jaj. W modzie utrzymywały się wysokie stany w sukniach oraz bogato haftowane mundury. Pojawił się frak uzupełniony kamizelką i dużą chustką pod szyję, długie, dopasowane, białe spodnie. Nadal obowiązywała moda na uczesania antyczne, podkreślające tył głowy. Fryzury obfitowały w kosztowne ozdoby. Nakryciami głowy były turbany, koronkowe czepce i antyczne hełmy. Wśród mężczyzn furorę robiła „fryzura rozwiana wiatrem” (nosił ją sam Napoleon), uzupełniona bakami lub loki spiętrzone nad czołem. Typowym kapeluszem był dwurożny bicorne.

Biedermeier

Po upadku cesarstwa Napoleona stolicą nowego stylu stał się Wiedeń. Mieszczański styl biedermeieru wyrażał się eksponowaniem bogactwa. Z użycia wyszły szminki i pudry, nadal dbano o higienę ciała. Zmieniła się sylwetka kobiety. Talia wróciła na właściwe miejsce. Damy mocno sznurowały gorsety. Spódnice uległy skróceniu i rozszerzeniu, zaczęto używać obręczy do ich podtrzymania (powstała krynolina). Szerokie rękawy, wąska talia oraz szeroka spódnica tworzyły kształt klepsydry, sylwetka stała się bardzo rozłożysta. Charakterystycznym nakryciem głowy był kapelusz-budka zdobiony kwiatami, owocami i wstążkami. We fryzurze kobiecej charakterystyczne były przedziałki: środkowy, poprzeczny, okrągły. Partie nad uszami były kręcone, spiętrzone lub uczesane w opadające loki. Na szczycie głowy tworzone misterne konstrukcje ozdabiane klejnotami, kwiatami, wstęgami, tył czesany był płasko. Stosowano wyroby z włosów (treski, dopinki) uzupełniające braki. W latach czterdziestych XIX wieku fryzury stały się niskie, podkreślające owal twarzy. Włosy rozdzielano po środku, po bokach układano pasma lub warkocze przechodzące do małego koka na tyle głowy lub wykonywano loki tzw. anglezy. Nakryciem głowy były koronkowe czepeczki-stroiki lub małe „budki”. Fryzury męskie utworzone z loków, uzupełnione bakami schodzącymi na policzki, uzupełnione fantazyjnymi beretami czy kapeluszami, przedstawiały styl romantyczny. W późniejszym okresie uczesania

uległy obniżeniu, wprowadzono przedziałek, pojawiły się staranne wąsiki i półkoliste brody. Obowiążującym nakryciem głowy został cylinder.

II połowa XIX wieku (eklektyzm)

Druga połowa XIX wieku to okres częstych zmian w modzie. We Francji rozwinął się styl zwany drugie rokoko lub drugi empire, kiedy to ton zaczęła dyktować cesarzowa Eugenia, żona Napoleona III. Wprowadzenie lekkiej konstrukcji krynoliny pozwoliło zwiększyć obwód sukien. Upowszechniła się moda na pantalony. Modne były niskie fryzury, z włosami spływającymi po obu stronach policzków, przechodzące w kok z tyłu głowy. Do nakrycia głowy służyły koronkowe czepeczki (fansaniki). W latach siedemdziesiątych moda zaczęła nawiązywać do form barokowych. Górną spódnicę zaczęto spiętrzać na tyle tworząc turniurę. Fryzury przybrały formę pionową, boki zaczesywano do góry, nad czołem układano pięttrzące się loki, całość uzupełniał warkocz lub szereg anglezów. Nakryciem głowy były małe, dekorowane kapelusiki. Kolejna dekada przynosi fryzury uproszczone. Wszystkie włosy zaczesywano luźno do góry tworząc niewielki kok. Modne stają się bufiaste rękawy i wysokie kołnierze. Uproszczone również fryzury męskie wprowadzając proste uczesania ze znacznie skróconych włosów nabłyszczanych i wygładzanych brylantyną. Dojrzałym panowie zapuszczali wąsy i brody. Za nakrycie głowy służył cylinder, angielski melonik lub w lecie słomkowy kapelusz.

Secesja

Styl w sztuce znalazł swoje odbicie również w modzie. Esowata linia secesyjna uwidoczniła się w kunsztownie układanych fryzurach. Fale uzyskiwano zaplatając włosy lub wyciskając żelazkami. Modne były włosy spiętrzone nad czołem, mocno tapirowane specjalnym grzebieniem. Używano siatek lub wkładów do zwiększenia objętości fryzury. Do bardziej wymyślnych dodawano włosy, skręcone pasma. Całość spinana była ozdobnymi szpilkami. Do dużej fryzury pasował coraz większy kapelusz z ogromną ilością ozdób. Fryzury męskie charakteryzują się krótkimi włosami z niewielkim, wypiełgnowanym zarostem. Coraz modniejsze stają się sportowe garnitury.

XX wiek

Na początku wieku nadal króluje secesja zastępowana pomału poszukiwaniami nowych form. Przed I wojną światową panowała różnorodność i nieokreśloność z wpływami wschodu odzwierciedlającymi się we fryzurach. Uczesania uległy zmniejszeniu. Ulubionym męskim nakryciem głowy stał się kapelusz borsalino z ciemnego filcu z dużym rondem. Po wybuchu wojny modne były fryzury z opadającym na kark węzłem podtrzymywane opaską, zaczęto przycinać małe grzywki wystające spod opasek. Kapelusze naciągano głęboko na oczy. W ubiorach zaczęły dominować wygodne komplety, kostiumy.

Lata dwudzieste (art déco) to rewolucja we fryzjerstwie. Antoni wylansował nowy styl na „chłopczycę” obcinając krótko włosy. Fryzury ujmowały lat i pasowały do lansowanej przez kreatorów mody- sylwetki wysportowanego chłopca. Przyjęła się forma nowego kapelusza, zwanego „klosz”. Zaczęto używać cieni do powiek, szminek i pudrów. Moda przestała być domeną pań z towarzystwa. Inspiracji szukano w orientie, w filmach i żurnalach.

W latach trzydziestych nastąpił przesyt stylem „chłopczycy”. W modzie zaczęto akcentować talię i biust. Noszenie makijażu stało się obowiązkowe. Coraz częściej na trendy w modzie damskiej i męskiej wpływały wielkie hollywoodzkie gwiazdy. Modną stała się fryzura z blond włosów, ułożona ze skręconych trwałą ondulacją włosów. Miejsce „kloszy” zajęły kapelusze z dużymi rondami. Pod koniec dekady w modę weszły ozdobne siatki na włosy. Panowie chętnie nosili fryzury z falą nad czołem, z tyłu wysoko strzyżoną aż do linii ucha.

Lata czterdzieste to fryzury z długich włosów, zaczesywane do góry i upinane na czubku głowy w loki lub paż z lokami uformowanymi nad czołem na kształt długich rurek. Stosowano również wałki do formowania włosów na karku. Mężczyźni nosili krótkie włosy.

Lata pięćdziesiąte to fryzury o włosach zwiniętych z tyłu głowy w pionowy kok (banan) lub powiększające głowę, często gładkie, natapirowane (głowa cukru, ul). Powszechnym nakryciem głowy stał się beret oraz mała, miękka czapeczka. Młodzi mężczyźni naśladowali fryzurę Elvisa Presleya.

Lata sześćdziesiąte to lansowanie wysokiej i szczupłej sylwetki. Modne są fryzury z prostych, wysoko tapirowanych włosów, odsłaniających czoło, wywiniętych na zewnątrz na wysokości karku. Chłopcy naśladowali członków zespołu The Beatles. Pod koniec tego okresu następuje moda na stroje i fryzury hippisowskie.

Lata siedemdziesiąte to wizerunek kobiety sukcesu, zadbanej, wysportowanej. Modę dyktują gwiazdy seriali i zespołów młodzieżowych. Prąd hippisowski w modzie reprezentuje fryzura „afro”- naturalne włosy o mocnym skręcie tworzące puszystą, okrągłą lub wydłużoną formę.

4.1.2. Pytania sprawdzające

Odpowiadając na pytania, sprawdzisz, czy jesteś przygotowany do wykonania ćwiczeń.

1. Jaki rodzaj ubiorów stosowany był w starożytności?
2. Jakie kosmetyki stosowane były do pielęgnacji włosów i ciała w starożytności?
3. Jakie fryzury noszone były przez arystokratki rzymskie?
4. Jak było podejście do pielęgnacji ciała i włosów w okresie średniowiecza?
5. Jak zmieniano kolor włosów w renesansowych Włoszech?
6. Jak wyglądały fryzury epoki baroku?
7. Jaką formę przyjęły fryzury rokokowe?
8. W jaki sposób dekorowano fryzury w I połowie XIX wieku?
9. Kiedy wprowadzono modę na krótkie włosy u kobiet?
10. Czym charakteryzuje się fryzjerstwo XX wieku?

4.1.3. Ćwiczenia

Ćwiczenie 1

Uzupełnij tabelę

Okresy w dziejach ludzkości	Opis fryzury
	Włosy krótkie, prosto przycięte, z boku nachodzące na policzki, grzywka prosta nad linią brwi.
Barok
	Fryzura pionowa z gładko do góry zaczesanych włosów, pudrowana na białe, uzupełniona trójgraniastym kapeluszem
	Fryzura z przedziałkiem w trójkąt, partie nad uszami uczesane w opadające loki, na szczycie głowy misterna konstrukcja z warkoczy ozdobiona kwiatami.
Secesja
Lata sześćdziesiąte XX wieku

Sposób wykonania ćwiczenia

Aby wykonać ćwiczenie, powinieneś:

- 1) zapoznać się z opisem fryzur wykonywanych w różnych epokach (materiał nauczania pkt. 4.1.1.),
- 2) wpisać odpowiedź do tabeli,
- 3) porównać swoją tabelę z tabelami opracowanymi przez koleżanki/ kolegów.

Wyposażenie stanowiska pracy:

- karta ćwiczenia,
- materiały piśmiennicze,
- literatura zgodna z punktem 6 poradnika dla ucznia.

Ćwiczenie 2

Dokonaj charakterystyki fryzur z różnych epok.

Sposób wykonania ćwiczenia

Aby wykonać ćwiczenie, powinieneś:

- 1) zapoznać się z materiałem nauczania (materiał nauczania pkt. 4.1.1.),
- 2) dokonać charakterystyki fryzur z różnych epok,
- 3) zaprezentować wybrane epoki i charakterystyczne dla nich fryzury.

Wyposażenie stanowiska pracy:

- materiały piśmiennicze,
- arkusze papieru A3,
- reprodukcje obrazów mistrzów malarstwa z różnych epok,
- literatura zgodna z punktem 6 poradnika dla ucznia.

Ćwiczenie 3

Przeanalizuj fryzury historyczne i wskaż w jakich epokach wzorowano się na starożytności.

Sposób wykonania ćwiczenia

Aby wykonać ćwiczenie, powinieneś:

- 1) zapoznać się z opisem fryzur wykonywanych w różnych epokach (Materiał nauczania pkt. 4.1.1.),
- 2) dokonać analizy trendów mody w analizowanych epokach,
- 3) wybrać, zapisać i scharakteryzować epoki w których odwoływano się do wzorców antycznych,
- 4) wskazać podobieństwa ze starożytnością,
- 5) zaprezentować wykonane ćwiczenie.

Wyposażenie stanowiska pracy:

- materiały piśmiennicze,
- arkusze papieru A3,
- reprodukcje obrazów mistrzów malarstwa z różnych epok,
- literatura zgodna z punktem 6 poradnika dla ucznia.

Ćwiczenie 4

Przeanalizuj najnowsze trendy mody fryzjerskiej i wskaż ich powiązania z fryzurami innych epok.

Sposób wykonania ćwiczenia

Aby wykonać ćwiczenie, powinieneś:

- 1) zapoznać się z opisem fryzur wykonywanych w różnych epokach (Materiał nauczania pkt. 4.1.1.),
- 2) dokonać analizy trendów mody w analizowanych epokach,
- 3) dokonać analizy trendów w modzie współczesnej,
- 4) wybrać i scharakteryzować epoki do których nawiązuje moda współczesna,
- 5) zaprezentować wykonane ćwiczenie,
- 6) dokonać oceny ćwiczenia.

Wyposażenie stanowiska pracy:

- materiały piśmiennicze,
- arkusze papieru A4,
- reprodukcje obrazów mistrzów malarstwa z różnych epok,
- żurnale fryzjerskie, prasa branżowa,
- literatura zgodna z punktem 6 poradnika dla ucznia.

4.1.4. Sprawdzian postępów

Czy potrafisz:	Tak	Nie
1) podać charakterystykę fryzur z różnych epok?
2) rozpoznać wskazaną epokę w sztuce?
3) podać najważniejsze cechy fryzur z wybranej epoki?
4) określić sposób wykonania wybranej fryzury historycznej?
5) narysować wybraną fryzurę historyczną?
6) omówić narzędzia wykorzystywane do wykonywania fryzur historycznych?
7) określić zmiany proporcji sylwetki człowieka na przestrzeni wieków?

4.2. Rozwój rzemiosła fryzjerskiego

4.2.1. Materiał nauczania

Rzemiosło fryzjerskie sięga swoimi korzeniami do początków historii. W każdym okresie ludzie na miarę swoich możliwości dbali o wygląd swojego ciała. Przez wieki wygląd był odzwierciedleniem statusu społecznego. Większość zabiegów upiększających miała charakter elitarny. Taki model przetrwał aż do początków XX wieku.

Grecja

Wykonywanie ondulacji na gorąco przy pomocy narzędzia -kalamis – metalowa pałeczka do nawijania i nagrzewania włosów, stąd niewolników zajmujących się fryzjerstwem nazywano kalamistrami. Wykonywanie fryzur z efektem wyciskanych fal przy pomocy teltiks- metalowej spirali do układania i podtrzymywania włosów. Moda na włosy koloru blond. Zastosowanie harmonii przy stylizacji całej sylwetki (ubiór, fryzura, biżuteria). Wielka dbałość o higienę i sprawność ciała.

Rzym

Wyraźny podział na fryzjerstwo męskie i damskie, niewolnice zajmujące się układaniem włosów to kypassis i ornatrix. Fryzjer męski to tonsor. Do ich czynności należało mycie głowy, skręcanie włosów w loki i pierścionki, układanie fal. Moda na włosy koloru blond, stosowanie dopinek z włosów naturalnych w tym samym kolorze. Kontynuowanie kultu ciała na wzór grecki. Moda na golenie męskiego zarostu (rozpoczęta przez Scypiona Afrykańskiego Starszego). Stosowanie ołowianych grzebieni do przyciemniania włosów (farby metaliczne).

Średniowiecze

Zastój w rozwoju rzemiosła spowodowany był wpływami Kościoła. Filozofia życia człowieka zalecana przez kościół, odrzucała sprawy cielesne, na rzecz duchowych. Zamykano wczesnośredniowieczne łaźnie. Twarze wydłużono optycznie przez usuwanie brwi i włosów nad czołem pojawiły się pierwsze bardzo ozdobne nakrycia głowy kobiecej- chusty, czepce.

Renesans

Rozjaśnianie włosów przy pomocy wody morskiej i słońca (mokre włosy, wyciągnięte przez specjalne rondo godzinami suszono na słońcu) na kolor blond „filo d'oro”- tzw. wenecki blond.

Barok

Rozwój rzemiosła perukarskiego.

Rokoko

W 1763 r. w Paryżu, powstała pierwsza Akademia Fryzjerska, założona przez mistrzów fryzjerstwa: Dage i Legrosa. Opracowali zasady technik fryzjerskich oraz wykazali konieczność doboru fryzury do twarzy i całej sylwetki.

We Francji powstały pierwsze żurnale promujące nowe modele strojów, fryzur i dodatków. Powstała moda na pudrowanie fryzur na białą i przyklejanie „muszek”. Moda na wysokie fryzury wykonywane na stelażach np. fryzura Marii Antoniny. Leonardo, nadworny fryzjer Marii Antoniny wykreował nowe uczesania na tzw. „modę faktów”- zdobienie fryzur symbolami codziennych zdarzeń np. okrętem, amorkiem itp.

Dyrektoriat

Fryzury wzorowane na męskich fryzurach rzymskich. Skrócenie włosów damskich do linii karku. Stosowanie tresek we fryzurach damskich.

Empire

Moda na kobiece fryzury antyczne.

Moda na fryzury damskie dzielone przedziałkami na części.

II poł. XIX wieku

1850 r. – opanowano umiejętność szlifowania brzytwy.

1867 r. – użycie przez fryzjera Hugo po raz pierwszy nadtlenu wodoru do rozjaśniania włosów tzw. – (3% woda utleniona).

1880 r. – zastosowanie ręcznej maszynki do strzyżenia włosów.

1887 r. – udana próba wykonana przez Augusta Hoffmanna zastosowania do farbowania włosów.

1897 r. – Marcel Grateau nietrwale przekształcił włosy i wykonał uczesanie za pomocą żelazka do ondulacji, tzw. ondulację żelazkową.

XX wiek

1901 r. – King Gillet skonstruował i opatentował golarkę z wymiennymi ostrzami.

1904 r. – Eugene Schueller (późniejszy założyciel firmy L'Oréal) opatentował pierwszą do włosów farbę w kremie.

1905 r. – Karol Nessler zastosował ondulację trwałą elektryczną.

1920 r. – wynaleziono nożyczki do degażowania – degażówki jednostronne.

W latach dwudziestych XX wieku Antonii Cierplikowski, „Antoine” stworzył dla kobiet fryzury z krótkich włosów. W latach dwudziestych XX wieku pojawiły się pierwsze suszarki do włosów.

1924 r. – Josef Mayer zapoczątkował płaskie nawijanie włosów.

W latach trzydziestych w USA wynaleziono trwałą ondulację na zimno a po pewnym czasie ondulację kompresową.

1931 r. – amerykańska firma Schichinc skonstruowała elektryczną maszynkę do golenia.

1933 r. – firma Procter&Gamble opracowała pierwszy nowoczesny szampon do włosów.

1946 r. – rozpowszechniło się strzyżenie włosów na mokro.

1946 r. – zaczęto powszechnie przekształcać włosy za pomocą ondulacji na zimno.

1950 r. – w Europie zastosowano ondulację na ciepło.

1950 r. – Norman Orentriech wykonał pierwsze przeszczepy włosów.

1951 r. – wynaleziono farbę do włosów w paście.

1954 r. – Georg Hardy wykonał strzyżenie plastyczne za pomocą brzytwy.

1956 r. – firma Wilkinson Sword wyprodukowała żyłki ze stali nierdzewnej.

1957 r. – pojawiła się ondulacja kwaśna: pH = 4 – 6,5.

1957 r. – Polskie Ministerstwo Zdrowia dopuściło do powszechnego użytku płyn do trwałej ondulacji na zimno z kwasem tioglikolowym.

1960 r. – firma L'Oréal wprowadziła na rynek pierwszy lakier do włosów w aerozolu.

1964 r. – Vidal Sassoon zapoczątkował nową technikę strzyżenia- wewnątrz dłoni.

1965 r. – Vidal Sassoon stworzył innowacyjne „asymetryczne strzyżenie”.

1972 r. – Jean Louis David zaczął rozpowszechniać nowatorskie techniki strzyżenia bez użycia nożyczek.

1981 r. – pojawiła się usługa zagęszczania i przedłużania włosów metodą „Monofibre”, opracowana przez Simona Forbesa

1981 r. – Fin Rolf Norston po raz pierwszy zastosował mikrotransplanty (wszczepianie poszczególnych cebulek włosów z potylicy w miejsca pozbawione włosów).

4.2.2. Pytania sprawdzające

Odpowiadając na pytania, sprawdzisz, czy jesteś przygotowany do wykonania ćwiczeń

1. Jakie narzędzia fryzjerskie stosowano w starożytności?
2. Jak nazywano fryzjerów w starożytności ?
3. Jak uzyskiwano kolor tzw. blond wenecki?
4. Kiedy wprowadzono masową modę na obcinanie włosów ?
5. Kiedy po pierwszy otrzymano nadtlenek wodoru do rozjaśniania włosów – 3% wodę utlenioną?
6. Kiedy po raz pierwszy zastosowano trwałą ondulację elektryczną?
7. Kiedy zaczęto powszechnie przekształcać włosy za pomocą ondulacji na zimno?
8. Kiedy wynaleziono farbę do włosów w paście?
9. Kiedy powstała pierwsza Akademia Fryzjerska?

4.2.3. Ćwiczenia

Ćwiczenie 1

Uzupełnij tabelę zawartą w karcie ćwiczeń.

Okresy w dziejach ludzkości	Nowości w sztuce fryzjerskiej
Egipt
	sposób utlenienia włosów na kolor blond „filo d’oro” – tzw. wenecki blond.
Rzym
	uczesania na tzw. „modę faktów”- zdobienie fryzur symbolami codziennych zdarzeń np. okrętem, amorkiem, koszem warzyw itp.
	Moda na fryzury damskie dzielone przedziałkami na części.
Secesja
Lata dwudzieste XX wieku

Sposób wykonania ćwiczenia

Aby wykonać ćwiczenie, powinieneś:

- 1) zapoznać się z opisem fryzur wykonywanych w różnych epokach (materiał nauczania pkt. 4.2.1.),
- 2) wpisać odpowiedź do tabeli, zawartej w karcie ćwiczeń,
- 3) porównać swoją tabelę z tabelami opracowanymi przez koleżanki / kolegów.

- Wyposażenie stanowiska pracy:
- karta ćwiczenia,
 - materiały piśmiennicze,
 - literatura zgodna z punktem 6 poradnika dla ucznia.

Ćwiczenie 2

Przeanalizuj rozwój sztuki fryzjerskiej na przestrzeni wieków i podaj jak zmieniały się nazwy profesji ludzi zajmujących się pielęgnacją włosów.

Sposób wykonania ćwiczenia

Aby wykonać ćwiczenie, powinieneś:

- 1) zapoznać się chronologią rozwoju sztuki fryzjerskiej na przestrzeni wieków (materiał nauczania pkt. 4.2.1.),
- 2) dokonać analizy rozwoju sztuki fryzjerskiej,
- 3) wybrać i zapisać nazwy profesji,
- 4) zaprezentować wykonane ćwiczenie,
- 5) dokonać oceny ćwiczenia.

Wyposażenie stanowiska pracy:

- materiały piśmiennicze,
- arkusze papieru A4,
- literatura zgodna z punktem 6 poradnika dla ucznia.

4.2.4. Sprawdzian postępów

Czy potrafisz:	Tak	Nie
1) podać kiedy po raz pierwszy zastosowano trwałą ondulację elektryczną?
2) podać kiedy w czasach nowożytnych wprowadzono peruki na szeroką skalę?
3) podać kiedy wynaleziono farbę do włosów w paście?
4) podać kiedy powstała pierwsza akademia fryzjerstwa?
5) podać kto wykreował pierwsze fryzury z krótkich włosów?
6) określić kiedy fryzury przybrały największe rozmiary?

4.3. Organizacje fryzjerskie i ich działalność

4.3.1. Materiał nauczania

Od najdawniejszych czasów od rzemiosła zaczynało się gospodarowanie wszędzie tam gdzie powstawały skupiska ludzkie. Już w X wieku na terenach dzisiejszej Polski zaczęły wyodrębniać się pierwsze grupy ludzi trudniące się wyrobem produktów, dający im osobny zawód. Równało się to narodzinom rzemiosła. Do najstarszych profesji należało kowalstwo i hutnictwo, następnie wyodrębnili się garncarze, bednarze, piekarze, piwowarzy, tkacze, grabarze, szewcy i krawcy. rzemieślnicy zamieszkali w poszczególnych wsiach specjalizujący się w jednej gałęzi produkcji wykonywali zamówienia dla potrzeb dworów feudalnych.

W okresie między X a XIII wiekiem następowało stopniowe oddzielanie się rzemiosła od pracy na roli. Coraz częściej rzemieślnicy osiedlali się w miastach, stanowiąc odrębną grupę mieszkańców dążących do obrony własnych interesów. Pierwsze organizacje skupiające rzemieślników powstały we Włoszech, były to tzw. ministeria. Wiek XIII to początek zakładania na ziemiach polskich pierwszych zgromadzeń cechowych poszczególnych specjalności- nazwanych cechami (od niemieckiego słowa "zeichen"- znak, gdyż każdy z powstających cechów wyróżniał się stosowanym znakiem kojarzącym się z wykonywanym przez jego członków zawodem). Patronką fryzjerów była Święta Maria Magdalena. Na sztandarach cechowych widniał ptak (prawdopodobnie sroka) – symbol plotkarstwa, podwiązka (opaska) – symbolizująca upuszczanie krwi. Cechy dążyły do zapewnienia swoim członkom przewagi nad innymi rzemieślnikami. Tych, którzy nie należeli do cechu, nazywano „przeszkodnikami” albo „partaczami” i zwalczano na wszelkie sposoby.

Działalność cechu uzależniona była od uzyskania statutu zatwierdzonego przez magistrat lub przez króla. Statut obowiązywał wszystkich członków cechu i normował całokształt stosunków cechowych. Określał prawa i obowiązki członków, regulował stosunki pomiędzy mistrzami z czeladnikami i uczniami. Z kasy cechowej wypłacano zapomogi chorym lub zubożałym członkom korporacji, troszczono się o wdowy i sieroty.

Samodzielny rzemieślnik należący do cechu był mistrzem, niżej na szczeblu hierarchii znajdował się czeladnik, a najniżej – uczeń, czyli terminator. Starania o tytuł mistrza poprzedzała wieloletnia praktyka u mistrza i złożenie egzaminu, czyli wykonanie zadań przed komisją z Rady Miasta.

Obok podstawowej działalności gospodarczej cechy pełniły szereg funkcji społecznych i kulturotwórczych. Organizacje cechowe przetrwały w nie zmienionej formie organizacyjnej aż do XVIII wieku, kiedy to nastąpił zastój a następnie upadek rzemiosła spowodowany rozwojem przemysłu i załamaniem się monopolu rzemiosła. U schyłku I Rzeczypospolitej - tuż przed rozbiorami – podjęto próbę dostosowania statutów cechów i ich działalności do nowych warunków gospodarczych. Złagodzone warunki uzyskiwania tytułu mistrza, a rzemiosło uznano za stan zanikający. W połowie XIX wieku następowało powoływanie związków cechów i stowarzyszeń rzemieślniczych. Kolejnym ogniwem samorządu rzemiosła polskiego stały się w XX wieku izby rzemieślnicze.

Dzień dzisiejszy Związku Rzemiosła Polskiego to około 300 tysięcy zrzeszonych rzemieślników działających w ponad 100 zawodach. Wśród nich są związane z dzisiejszym zawodem fryzjera.

W XIII wieku powstał cech łąziebników, zajmujących się przygotowywaniem kąpieli, stryżeniem i usuwaniem zarostu.

W XIV wieku powstał cech balwierzy (zwanych też cyrulikami lub golarzami) zajmujących się goleniem i stryżeniem włosów. W późniejszym okresie wykonywali też usługi felczerskie: stawiali bańki, robili maści, przystawiali pijawki.

W XVII wieku we Francji najlepiej zarabiającą grupą rzemieślników byli perukarze. Balwierze toczyli z nimi wojnę o klientów, gdyż odbierali im zarobki. Połączenie obu cechów nastąpiło w II połowie XVIII wieku. Obecnie cech Fryzjerski powoływany jest przez Izby Rzemieślnicze których nadrzędnym organem jest Związek Rzemiosła Polskiego.

Zadaniem cechów jest:

- dbanie o rozwój rzemiosła,
- obrona interesów członków,
- podnoszenie kwalifikacji zawodowych członków,
- szkolenie uczniów zgodnie z wytycznymi Związku Rzemiosła Polskiego.

Przy **Związku Rzemiosła Polskiego** działa Ogólnopolska Komisja Branżowa Fryzjersko-Kosmetyczna, której zadaniem jest nadzorowanie działania związanego z edukacją i organizowaniem pokazów i targów fryzjerskich.

POLFRYZ to Stowarzyszenie Polskich Fryzjerów i Kosmetyczek aktywnie zajmujących się zagadnieniami branży fryzjerskiej. Biorą czynny udział w organizowaniu pokazów, targów, konkursów fryzjerskich.

Międzynarodowe organizacje fryzjerskie to:

OAIC – Organisation Artistique Internationale de la Coiffure- Międzynarodowa Artystyczna Organizacja Fryzjerska,

CIC – Confederation Internationale de la Coiffure- Międzynarodowa Konfederacja Fryzjerstwa,

OMC – Organisation Mondial Coiffure- Światowa Organizacja Fryzjerska (powstała przez połączenie OAI i CIC), zrzesza federacje fryzjerskie wielu krajów,

Coiffure EUROPE- Organizacja Europejska,

HCF - Haute Coiffure Fracaise- Wielkie Fryzjerstwo Francuskie.

Do najważniejszych imprez fryzjerskich można zaliczyć:

- Hair Word- Mistrzostwa Świata we fryzjerstwie, odbywające się co cztery lata w różnych miejscach na świecie,
 - Salon International- impreza odbywająca się w Londynie, stanowiąca przegląd trendów w stylizacji z zakresu fryzjerstwa i pokrewnych dziedzin oraz przeglądem fryzjerstwa brytyjskiego,
 - Międzynarodowy Festiwal Mody Fryzjerskiej i Kosmetycznej Hair- Fair International POLFRYZ w Poznaniu- to przegląd najlepszych stylistów we fryzjerstwie damskim i męskim,
 - LOOK Forum Fryzjerstwa i Kosmetyki w Poznaniu- organizowane są pokazy, mistrzostwa i targi.
 - Hair and Beauty” – Międzynarodowe Targi fryzjerskie i Kosmetyczne we Frankfurcie.
- Najnowsze trendy we fryzjerstwie prezentowane są na terenie targów.

4.3.2. Pytania sprawdzające

Odpowiadając na pytania, sprawdzisz, czy jesteś przygotowany do wykonania ćwiczeń.

1. Jak nazywały się pierwsze zrzeszenia rzemieślników?
2. Kiedy powstały pierwsze cechy?
3. Jakie zawody wykonywali rzemieślnicy dbający o ciało człowieka?
4. Jakie są podstawowe cele dzisiejszych Izb Rzemieślniczych?
5. Jakie organizacje międzynarodowe i krajowe zrzeszają fryzjerów?
6. Jakie imprezy i targi fryzjerskie odbywają się w Polsce i na świecie?

4.3.3. Ćwiczenia

Ćwiczenie 1

Przeanalizuj rozwój organizacji fryzjerskich na przestrzeni wieków i podaj jak zmieniły się nazwy i programy.

Sposób wykonania ćwiczenia

Aby wykonać ćwiczenie, powinieneś:

- 1) zapoznać się chronologią rozwoju organizacji fryzjerskich na przestrzeni wieków (materiał nauczania pkt. 4.3.1),
- 2) dokonać analizy rozwoju organizacji fryzjerskich,
- 3) wybrać i zapisać nazwy tych organizacji,
- 4) zaprezentować wykonane ćwiczenie,
- 5) dokonać oceny ćwiczenia.

Wyposażenie stanowiska pracy:

- materiały piśmiennicze,
- arkusze papieru A4,
- literatura zgodna z punktem 6 poradnika dla ucznia.

Ćwiczenie 2

Na podstawie materiału nauczania ułóż według znaczenia i zasięgu imprezy fryzjerskie.

Sposób wykonania ćwiczenia

Aby wykonać ćwiczenie, powinieneś:

- 1) zapoznać się kalendarzem imprez fryzjerskich,
- 2) zapoznać się z zasięgiem zaproponowanych imprez,
- 3) zapisać nazwy organizacji przygotowujących te imprezy,
- 4) zaprezentować wykonane ćwiczenie,
- 5) dokonać oceny ćwiczenia.

Wyposażenie stanowiska pracy:

- materiały piśmiennicze,
- arkusze papieru A4,
- literatura zgodna z punktem 6 poradnika dla ucznia.

4.3.4. Sprawdzian postępów

Czy potrafisz:	Tak	Nie
1) podać kiedy powstały pierwsze cechy?
2) podać kiedy perukarze zostali członkami cechu?
3) podać jakie są zadania Izby Rzemieślniczych?
4) podać organizacje zajmujące się organizowaniem targów i konkursów fryzjerskich?
5) podać jak nazywa się komisja ds. fryzjerstwa działająca przy Związku Rzemiosła Polskiego?

4.4. Najważniejsze postacie w historii fryzjerstwa

4.4.1. Materiał nauczania

Do rozwoju sztuki fryzjerskiej na przestrzeni wieków przyczyniło się wiele postaci. Najślynniejsze z nich to:

Dagé – królewski fryzjer, cesał Markizę de Pompadour – pierwszy przedstawiciel Złotego Wieku Fryzjerstwa. Razem z Legrosem założył w Paryżu pierwszą Akademię Fryzjerską.

Leonard - fryzjer królowej Marii Antoniny, wykreowali „modę faktów”- fryzury budowane z codziennych symboli życia np. warzyw, miniaturowych okrętów, powozów, amorków itp.

Marcel Grateau – wynalazł żelazko do ondulacji i wyciskania fal.

Eugene Scheller – opatentował pierwszą, syntetyczną, bezpieczną farbę do włosów (1907r.)

Karol Nessler prekursor trwałej ondulacji elektrycznej. Zabieg był niebezpieczny dla włosów i klientki. Na początku trwał kilkanaście godzin, pod koniec udało się go zredukować do dwóch.

Josef Mayer rozpoczął płaskie nawijanie włosów. Do wykonywania trwałej ondulacji zaczął wykorzystywać płyn do trwałej, ciśnienie i wysoką temperaturę. Zabieg był bezpieczny i krótkotrwały.

Antonii Cierplikowski – „Antoine”, (ur. 24 grudnia 1884 r. w Sieradzu, zm. 5 lipca 1976 tamże). Słynny fryzjer o międzynarodowej sławie, twórca nowych trendów w dziedzinie fryzjerstwa. Artysta, przyjaciel francuskich sfer artystycznych, polityków i głów koronowanych, mecenas sztuki. W wieku jedenastu lat zetknął się po raz pierwszy z zawodem fryzjera w Łodzi. W 1901 r. wyjechał do Paryża, gdzie w bardzo młodym wieku zdobył wielką sławę i uznanie. W historii zapisał się jako autor fryzury „na chłopczycę” („garcone” - garsonka), którą wymyślił dla aktorki Evy Lavalliere w 1909 r. Od tej fryzury i sukienek Coco Chanel zaczęła się nowa moda lat międzywojennych. Cesał najbardziej znane artystki swoich czasów: Sarę Bernhardt, Josephine Baker, Edith Piaf, Brigitte Bardot. Przyjaźnił się zwłaszcza z Xawerym Dunikowskim i Jeanem Cocteau. Wprowadził do mody strzyżenie „na chłopczycę”.

Vidal Sassoon – wykonał strzyżenie wewnątrz dłoni oraz „strzyżenie asymetryczne”.

Jean Louis David – zastosował nowe techniki strzyżeń i czesania.

4.4.2. Pytania sprawdzające

Odpowiadając na pytania, sprawdzisz, czy jesteś przygotowany do wykonania ćwiczeń.

1. Kiedy powstała pierwsza Akademia Fryzjerstwa.
2. Kto wykreował modę?
3. Scharakteryzować uczesanie *Antonie*?
4. Kto jest prekursorem trwałej ondulacji?
5. Kto wynalazł żelazko do ondulacji i wyciskania fal?

4.4.3. Ćwiczenia

Ćwiczenie 1

Napisz kim był i czego dokonał Antoni Cierplikowski.

Sposób wykonania ćwiczenia

Aby wykonać ćwiczenie, powinieneś:

- 1) zapoznać się z notką biograficzną Antoniego Cierplikowskiego,
- 2) scharakteryzować dokonania Antoniego Cierplikowskiego,
- 3) dokonać oceny ćwiczenia.

Wyposażenie stanowiska pracy:

- materiały piśmiennicze,
- arkusze papieru A4,
- literatura zgodna z punktem 6 poradnika dla ucznia.

4.4.4. Sprawdzian postępów

Czy potrafisz:

	Tak	Nie
1) podać kto wprowadził modę na krótkie włosy?
2) scharakteryzować kto opracował jako pierwszy sposób trwałej zmiany kształtu włosów?
3) podać kiedy wynaleziono farbę do włosów w paście?
4) omówić jak stylizował fryzury Leonard?
5) podać kto jest prekursorem „strzyżenia asymetrycznego”?

5. SPRAWDZIAN OSIĄGNIĘĆ

INSTRUKCJA DLA UCZNIĄ

1. Przeczytaj uważnie instrukcję.
2. Podpisz imieniem i nazwiskiem kartę odpowiedzi.
3. Zapoznaj się z zestawem pytań testowych.
4. Test zawiera 20 zadań dotyczących historii rozwoju sztuki fryzjerskiej.
5. Udzielaj odpowiedzi tylko na załączonej karcie odpowiedzi:
 - w pytaniach wielokrotnego wyboru zaznacz prawidłową odpowiedź znakiem X (w przypadku pomyłki należy błędną odpowiedź zaznaczyć kółkiem, a następnie ponownie zakreślić odpowiedź prawidłową),
 - w pytaniach z krótką odpowiedzią wpisz odpowiedź w wyznaczone pole,
 - w zadaniach do uzupełnienia wpisz brakujące wyrazy lub części zdania,
6. Pracuj samodzielnie, bo tylko wtedy będziesz miał satysfakcję z wykonanego zadania.
7. Jeśli któreś pytanie sprawia Ci trudności, przejdź do następnego, odkładając jego rozwiązanie na później, po rozwiązaniu całego testu. Trudności mogą przysporzyć Ci pytania: 15 – 20, gdyż są na poziomie trudniejszym niż pozostałe.
8. Na rozwiązanie testu masz 45 minut.

Powodzenia

Materialy dla ucznia:

- instrukcja,
- zestaw zadań testowych,
- karta odpowiedzi.

ZESTAW ZADAŃ TESTOWYCH

1. Peruki w kształcie pazia noszono w
 - a) starożytnym Egipcie.
 - b) Francji.
 - c) dyktoriacie.
 - d) latach dwudziestych XX wieku.

2. Podział na fryzjerów męskich i damskich nastąpił w
 - a) baroku.
 - b) średniowieczu.
 - c) starożytnym Rzymie.
 - d) XIX wieku.

3. Rozjaśnianie włosów za pomocą wody morskiej i słońca miało miejsce w
 - a) XX wieku.
 - b) starożytnej Grecji.
 - c) baroku.
 - d) renesansie.

4. Moda na fryzury z fantazyjnymi przedziałkami, z lokami nad uszami oraz z koczkami na czubku głowy występowała w okresie
 - a) biedermeieru.
 - b) dyktoriatu.
 - c) empire.
 - d) rokoko.

5. Fryzury pudrowane modne były w okresie
 - a) XX wieku.
 - b) rokoko.
 - c) starożytności.
 - d) renesansu.

6. Początek działalności cechów na ziemiach polskich sięga
 - a) XIX wieku.
 - b) XVI wieku.
 - c) XIII wieku.
 - d) X wieku.

7. Najsłynniejszy polski mistrz fryzjerstwa to
 - a) Antoni Słonimski.
 - b) Antoni Czechow.
 - c) Antoni Cierplikowski.
 - d) Antoni Sosnowski.

8. Pierwsze farby w paście wprowadziła na rynek firma
 - a) L'Oréal.
 - b) Oriflame
 - c) House of Gucci.
 - d) Lancôme Paris.

9. Pierwszej trwałej zmiany kształtu włosów dokonał
- Vidal Sassoon.
 - Georg Hardy.
 - Karol Nessler.
 - Dage.
10. W średniowieczu największy wpływ na styl życia i fryzury miał
- Król i jego dwór.
 - warunki klimatyczne.
 - Kościół i duchowieństwo.
 - Mieszczanstwo.
11. POLFRYZ to
- Związek Rzemiosła Polskiego.
 - Ogólnopolska Komisja Branżowa Fryzjersko-Kosmetyczna.
 - Stowarzyszenie Polskich Fryzjerów i Kosmetyczek.
 - Artystyczna Organizacja Fryzjerska.
12. Nadrzędnym organem Izb Rzemieślniczych jest
- Salon International.
 - POLFRYZ.
 - Międzynarodowa Artystyczna Organizacja Fryzjerska.
 - Związek Rzemiosła Polskiego.
13. Perukarze zajmują się
- pielęgnowaniem zarostu.
 - wykonywaniem koloryzacji włosów.
 - produkowaniem i konserwacją wyrobów z włosów.
 - wykonywaniem nakryć głowy.
14. Mistrzostwa świata we fryzjerstwie, odbywają się, co
- 4 lata.
 - 5 lat.
 - 2 lata.
 - roku.
15. Moda na fryzury wykonane z warkoczy skręconych, ujętych w siatki i upiętych nad uszami, tworzących tzw. baranie rogi występowała w
- XVII wieku.
 - w rokoko.
 - w gotyku.
 - w renesansie.
16. „Modę faktów” we fryzurach dworskich wprowadził Leonard na dworze królowej
- Marii Leszczyńskiej.
 - Marii Teresy Hiszpańskiej.
 - Katarzyny Medycejskiej.
 - Marii Antoniny.

17. „Fontanges” to nazwa fryzury wykonanej
- Z loków spiętrzonych nad czołem, bocznymi spiralami włosów na skroniach i długimi anglezami.
 - Z włosów ujętych w ozdobną siatkę.
 - Na metalowym stelażu.
 - Z włosów ujętych na czubku głowy w luźny kok.
18. Farby metaliczne były w użyciu już
- Starożytnym Rzymie.
 - w XVII Francji.
 - w Grecji.
 - w renesansowych Włoszech.
19. Czepce siodłowe miały formę przypominającą
- literę S.
 - literę V.
 - koło.
 - kwadrat.
20. Charakterystyczną cechą fryzury a la Tytus są
- misterne sploty.
 - misterne loczki.
 - luźne zwoje.
 - warkocze.

KARTA ODPOWIEDZI

Imię i nazwisko.....

Charakteryzowanie rozwoju rzemiosła i sztuki fryzjerskiej

Zakreśl prawidłową odpowiedź.

Nr zadania	Odpowiedź				Punkty
1	a	b	c	d	
2	a	b	c	d	
3	a	b	c	d	
4	a	b	c	d	
5	a	b	c	d	
6	a	b	c	d	
7	a	b	c	d	
8	a	b	c	d	
9	a	b	c	d	
10	a	b	c	d	
11	a	b	c	d	
12	a	b	c	d	
13	a	b	c	d	
14	a	b	c	d	
15	a	b	c	d	
16	a	b	c	d	
17	a	b	c	d	
18	a	b	c	d	
19	a	b	c	d	
20	a	b	c	d	
Razem:					

6. LITERATURA

1. Król D. Stańczyk J.: Historia fryzur z zarysem historii ubioru europejskiego, Wyd. TELBIT, Warszawa 2005
2. praca zbiorowa pod redakcją Z. Sumirskiej: Stylizacja wyd. SUZI, Warszawa 2004
3. Możdyńska- Nawrotka M.: O modach i strojach. Wydawnictwo Dolnośląskie, Wrocław 2004
4. strony internetowe:
 - <http://:wigipedia.pl>
 - piękna niewiasta.